

Ахметѝ Буке

МЛАДА РЕВОЛУЦИОНАРКА СУЗИ

Тариш¹ има малу фабричку продавницу. Рекох, да купим смокве и маслиново уље за кућу. Примиче се зима. Неки глас у мени говорио ми је да ми неће пријати. Чини се да суве смокве греју тело. Уз то су сапутнице несрећнику. А какосу тек сјајна посланица са млеком и орасима. Смокве ми хране срце.

Извијам се преко стола у кухињи и узимам у руке једину фотографију дедине породице – урамљену. У позадини је вишњик. Гране су уморне од лишћа и плодова. На земљи прострт ћилим. Изнад њега столњак. Карирани. Сећам се тог столњака. Последњи пут је моја бака на њега стављала сирове грудве таране. Потом бисмо их ми раздвајали на још ситније комаде. Још би их уситнили... Када би постале величине сланутка, изгњечили бисмо их дланом у посуди за цеђење и претварали у брашно. Ево, деда руком придржава крај тог столњака. Бака је затечена са огромним парадајзом и ножем у руци. Вероватно су јој у последњем тренутку рекли да је сликају. Ако се обрати пажња на њену косу и поглед, биће да су то године када сам ја рођен. Али где сам ја? Где сам ја? Када сам био мали једном или два пута одвртао сам дрвене шрафове рама и гледао полеђину фотографије не бих ли нашао себе.

Ето тако, тражим себе кад се заситим смоквама.

¹ Тариш је назив пољопривредно-прехранбене кооперативе из Измира која се бави производњом и продајом смокава, памука, грожђа. – *Прим. ѝрев.*

Али те јесени остао сам без *експира* лукс сувих смокава.
Јер, како је могуће прићи Таришу?²

Путеве су блокирали тенкови. Не неколико места постављене су барикаде. Фуруко – полиција у цивилу – свуда опседа људе.

Таман када сам хтео да кренем путем који многи не знају, две тетке су каменицама величине моје главе скренуле с пута патролна кола. Иза њих је долазила поворка млађих жена. Један од полицајаца из предострожности је откочио оружје. Цев је подигао увис. Али је видевши масу жена одустао.

Све је поново било обавијено гасом.

Доспео сам у сами центар „Случаја Тариш“, о чему су новине писале крупним словима.

Вратио сам се назад трчећи.

У повратку кући свратио сам на малу бензинску пумпу у Кахраманлару. Размишљао сам да узмем макар мало гаса, смокава нема, зимус ћу да поставим пећ на гас.

На станици ради Шериф Али из наше махале. „Учинићу ти цену по литру“, рекао је. „Писаћу пет за канту од двадесет литара. Заузврат ћу неки пут доћи да преспавам код вас. Моја кућа је тако непријатна.“

Шериф Али је непредвидљив. Дође и склупча се поред човека док овај спава. Можда га и изнервира. Али је момак чиста срца. Уз то ћу јефтино добити гас. Зар ће ми бити лоше зимус?

Чим сам крочио на пумпу, Шериф Али је трчећи дошао до мене. Прстом ми је показао да ћутим.

„Сада ћу ја да говорим, а ти само потврдно климај главом, важи?“

„...“

„Ја сам се – знаш – заљубио... И моја мајка се беше заљубила. Зато је побегла од куће. И отац ме се стиди. Вратио се у село. У ствари, није отишао због мене. Има нека девојка коју је волео као млад, али му је нису дали. Сада је удата за другог. Када се мој отац вратио у село, жена је мужу у чај ставила отрован дуван. Али човек је, наравно, по укусу то приметио. Од онога што је попио остао је парализован. Жена, кажу, није могла тако да остави мужа. Она много воли и мог оца. Заједно су се сместили у исту кућу. Сељаци су се побунили и запалили кућу. Сво троје су се отровали димом...“

² У јануару и фебруару 1980. године дошло је до масовних демонстрација радника у Измиру, када је фабрика Тариш оптужена да је „легло терориста“. – Прим. њрев.

„Ма није могуће!“

Руком ми је запушио уста.

„Зар ти нисам рекао да не говориш!“

„...“

„Нека, такав је живот. Сад је на нас ред. Ред да живимо...
Знаш ко је моја љубав. Ја ћу да отмам Сузи...“

Знао сам, наравно. Ноћима ми је причао о њој.

Паре је давао за сезонско воће. Сваке недеље је био код Сузи и кроз решетке су се додиривали прстима.

„Ти климај главом као да кажеш да је то немогуће. То ћемо да урадимо заједно. Све сам средио. Види, украо сам од мајстора кључ од цистерне. Сада је празна. Али послужиће. Уз то, неће експлодирати.“

Само што ми памет није стала. Био је озбиљан. Нисам издржао.

„Шерифе Али, нас још сматрају децом. Оно што ти зовеш љубављу је ствар мало одраслијих. Хајде да одустанемо. Онда, познате су ти омладинске затворске ћелије. Твој мајстор је лежао тамо. Причао нам је. Ја тамо не желим да доспем.“

Како ме је ухватио, тако ме је одвео иза пумпе. Руке су му биле као канџе. Навалио се на моја рамена. Сели смо.

„Нема излаза. Иначе ћу све ово да запалим. Цео сајам ће изгорети“, рекао је.

Сајам је био тачно десет метара иза наших леђа.

Сели смо у цистерну. Шериф Али је нагазио гас. Убрзали смо. Као луди смо прошли врата Сајма у Кахраманлару. Додавао је гас. Желео сам да затворим очи, али нисам успео. Све је било тако стварно да мој мозак није желео да пропусти да то доживи. С великом буком срушили смо зид Зоолошког врта. Све наоколо претворило се у бојно поље. Слон Пак Бахадир љутито је рикао према нама и ногом показивао *дођиште да вас зџазим*. Једна жирафа је од страха пала у несвест. Лав беше побегао у најдаљи буџак. Најпре смо срушили кавез за нојеве. Два ноја су нас гледала скоро залепљена за стакло. Шериф Али није смањивао брзину, али је из мотора почео да избија пламен. Последње што сам видео био је кавез са шимпанзама. Задњим делом цистерне снажно смо ударили. Настала је ужасна галама. Све животиње су скичале да су им се гуше џепале. Упали смо међу шимпанзе. Сузи нас је гледала сва дрхтећи. Она и Шериф Али су се загрлили.

Увече смо стигли нашој кући праћени звуцима полицијских сирена и стражарских пиштаљки. Чим сам отворио

врата постао сам свестан да сам се помокрио. Нисам веровао да ћу се у животу толико уплашити.

Шериф Али је био пресрећан. Сузи је била срећна. Заједно су скакутали по кући. Грлили су се и поново скакали.

Али срећни дани увек кратко трају. Ни Измир није место мимо света. Недуго затим стигоше црни облаци и наткрилише нас.

Становништво махале се побунило. Беснели су обливени знојем, вичући да се морал срзоао, да више нема благостања, да се још и ово десило, док су они против ванбрачне заједнице, да ће кренути лавина. Обруч око нас полако се стезао. Напослетку су каменовали кућу. Пред вратима су просули шпиритус и показали колико ће одиста велик бити пожар који намеравају да изазову.

Измирци су вешти у томе да запале човека. Били су одвећ озбиљни.

Шериф Али и Сузи нису марили за њих. Али ја сам био мекушац. Једном сам целу ноћ размишљао, све до јутра. Постојала је само једна сила која може да нас спасе.

Док се рађао дан, потајно сам изашао из куће. Отишао сам у пословну зграду „Јута“ у чаршији Кемералти. Тамо је био локал Федерације револуционарне омладине Турске. Легао сам на отирач за ноге. Изгледа да сам и заспао. Неко ме је пробудио.

„Када долази руководилац Револуционарне омладине, братац?“ упитао сам.

Један високи светлосмеђи човек рече: „То сам ја.“

„Морам хитно да разговарам с тобом“, рекао сам.

Спустио је на земљу фарбарску четку и кофу са каустичном содом.

„Изволи, пређимо на ствар“, рече.

Дуго сам му причао шта се догодило.

„Дакле, за нас је то прилично тешка одлука, треба да поразговарам с друговима... До сада смо људе примали само у чланство Револуционарне омладине“, одговорио ми је.

Нек вас бог убеди, само сам га молио и плакао, плакао...

Око подне стигла је управа у зграду. Одржали су састанак.

На крају су ме позвали. Руководилац Револуционарне омладине ми је уручио попуњену чланску карту и папир са шест печата:

„Као што је назначено у овом овереном документу, јосиођа Сузи је наша чланица и јод сваком врстој наше заштитије...“

Показивали смо по кућама у махали Сузину чланску карту и документ с печатом Революционарне омладине. Ако нас још једном узнемире, радиће гвоздена песница Революционарне омладине и тако то. Сви су били зловољни, наравно.

После 12. септембра³ тог су брата обесили као виновника случаја Тариш.

Да је Измир срећно место, он би се спалио, не би дозволио да им падне шака. Ко смо нас троје били да одемо и ишчупамо га из руку армије?

Превела с турског
Мирјана Маринковић

(Из: *İnsan Kendine de İyi Gelir*, 2014)

³ Војни удар од 12. септембра 1980. – Прим. њрев.